

MARCEL BAUDET

over zijn boek Pianogeheimen

‘Muziek doceren voelt
als een roeping’

Begin maart lanceerde pianist, pianopedagoog en auteur Marcel Baudet zijn boek ‘Pianogeheimen’. Hij interviewde achttien meesterpianisten uit binnen- en buitenland over musiceren, interpreteren, studeren en lesgeven. Hij neemt de lezer mee in de betovering van het pianospel.

‘Talent kun je niet maken, maar je kunt het wel breken’

Muziek hoorde bij de opvoeding van Marcel. In het ouderlijk huis klonk altijd klassieke muziek. Zijn vader speelde cello en piano in amateurkwartetten, zijn oudere broer speelde viool en zijn moeder zong. Rond zijn vijfde jaar begon Marcel met cellospelen, na enkele jaren stapte hij over op de piano. “Het was bij ons vanzelfsprekend dat alle kinderen een instrument bespeelden. Klassieke muziek was onderdeel van het gezinsleven. Zolang ik mij kan herinneren werd er thuis kwartetmuziek gespeeld. Hierdoor heb ik al op jonge leeftijd veel kamermuziek leren kennen.”

Marcel (74) is ruim veertig jaar als pianodocent werkzaam geweest. Hij heeft als hoofdvakdocent aan zowel het Koninklijk Conservatorium als het Conservatorium in Amsterdam gewerkt, en doceerde aan de Yehudi Menuhin School in het Verenigd Koninkrijk. In 1999 richtte Marcel de Young Pianist Foundation (YPF) op, een toonaangevende organisatie voor jonge, talentvolle pianisten, en twee jaar later organiseerde hij het eerste YPF-pianoconcours. Ook componeerde hij piano- en filmmuziek waar hij in 1995 de Buma/Stemra Award voor ontving. Marcel studeerde tevens geschiedenis en werkte na zijn studie korte tijd aan de Erasmus Universiteit.

Wat maakt een piano zo fascinerend?
“Het fantastische van een piano is dat je meerstemmig kunt spelen. Het instrument

is net als alle andere toetsinstrumenten ontworpen om polyfoon te kunnen spelen. Van één stem naar meer stemmen in je eigen regie, magisch. Er is heel veel mogelijk op een piano en wat niet kan moet een pianist suggereren. Werken met illusie is één van de aspecten van het pianospelen. Bijvoorbeeld de nagalm die je met het pedaal creëert, hoe je de verschillende stemmen in de partituur slim op elkaar laat inwerken of reageren, en hoe je ervoor zorgt dat de volgende noot die je speelt een effect heeft op hoe de toehoorder de vorige noten beleeft. Dat is fascinerend. Veel mensen die piano spelen hebben een dirigentenhart. Met piano heb je alles in handen, je kunt dankzij de meerstemmigheid de muziek in je eentje heel compleet laten klinken. Sommige pianisten zijn vooral in het instrument geïnteresseerd. Ze zijn geboeid door het vingerspel, de snelheid en de virtuositeit.”

“Naast het virginaal, het spinet, het klavecimbel en het klavichord kwam in de tweede helft van de achttiende eeuw de fortepiano tot ontwikkeling, waar Mozart veel voor geschreven heeft. In de negentiende eeuw kwam de moderne piano tot bloei. Het is de ‘gouden eeuw’ van de pianoliteratuur met componisten als Chopin, Schumann, Liszt en Brahms. Er vond na de Franse Revolutie een sociologische verandering plaats waardoor er geleidelijk aan een

nieuwe middenklasse ontstond en daarmee een ander publiek, grotere concertzalen en grotere instrumenten. Een interessante ontwikkeling. De piano ging een centrale rol spelen bij de mensen thuis en op het podium.”

Je doceert al ruim veertig jaar piano. Wat boeit je aan lesgeven?

“Eind twintig begon ik als docent op de muzikschool in Alphen aan de Rijn en raakte onmiddellijk gefascineerd door het onderwijs. Ik had het geluk les te geven aan een klas met goede leerlingen. Ik wist gelijk: dit is het voor mij. Het koesteren en tot bloei laten komen van talent intrigeerde me. Ik wilde ze de juiste mogelijkheden bieden en op een muzikaal gezonde manier grootbrengen. Vroeger leerden we op strakke en strenge wijze pianospelen. Op je vijftiende vond je er niets meer aan en stopte je ermee terwijl het muziekonderwijs zo ontzettend leuk kan zijn. Ik wil mijn leerlingen inspireren en er een geweldig feest van maken vol toewijding en enthousiasme. Ik vind lesgeven ongelooflijk leuk, het boeit nog steeds.”

Je hebt dertig jaar geleden de Young Pianist Foundation opgericht, met welk doel?

“Met exact hetzelfde doel, maar dan voor toptalent. Ik ben me in jonge talenten gaan specialiseren van middelbare schoolleeftijd ➤

‘Muziek is bij uitstek iets wat je doorgeeft’

tot aan het masterdiploma. In de laatste dertig jaar is er ontzettend veel veranderd in Nederland. De hele infrastructuur om talenten te vinden en te begeleiden is intussen veel beter geworden. Begin jaren tachtig was die begeleiding minimaal, er was sowieso weinig vakkennis. YPF heeft een grote rol gespeeld in het op de kaart zetten van het belang van het investeren in toptalent. Een van mijn slogans in die tijd was: Talent kun je niet maken, maar wel breken. Kortom, als je ze niet helpt dan laat je ze stikken. Hoe vaak gebeurde het niet in die tijd dat jonge pianisten opgeleid werden door docenten die daar niet de bagage voor hadden, zo zonde.”

Op wat voor manier helpt YPF jong talent?

“Het begon met het organiseren van concerten, gastlessen en voorspeelavonden, en het geven van beurzen. We brachten jonge talenten met elkaar in contact, het ging echt leven. Een jaar na de oprichting ontstond het idee van een concours, de beste manier om jong talent te vinden. Niet om ze uit te persen, maar om ze kansen te geven. Het is van begin af aan een pedagogisch concours geweest. Die begeleiding ging heel ver. Een keer liet ik, enkele maanden voor het volgende concours, juryleden invliegen om de deelnemers vooraf nog adviezen te geven. In 2019 heb ik de artistieke leiding overgedragen aan één van de beste pianisten van ons land, de Haarlemmer Thomas Beijer, en daarbij het concours omgedoopt tot YPF European Piano Competition Grand Prix

Youri Egorov. Thomas heeft het geweldig opgepakt.”

Waarom ben je zo begaan met jong talent?

“Dat is een vraag die ik mezelf geregeld gesteld heb. Ik denk dat het korte antwoord is dat ik de leraar wilde worden die ik zelf als ‘jong talent’ graag gehad had willen hebben. Muziek is iets wat je doorgeeft, wat je deelt. Een concert speel je met en voor anderen. Een componist deelt ook zijn muziek. Er zit een enorme intermenselijke factor aan muziek die mij heeft getroffen. Daarnaast ben ik gefascineerd door opgroeiende kinderen. Je kunt het zo ongelooflijk verknallen of proberen het een beetje goed te doen. Goed doen in de wereld, dat klinkt erg pastoraal, maar daar komt het wel op neer: Bijdragen aan een betere wereld is fijn voor bijna iedereen. Goed muziekonderwijs geven aan nieuwe generaties is ook een bijdrage. Muziek doceren is een missie voor mij, het voelt als een roeping.”

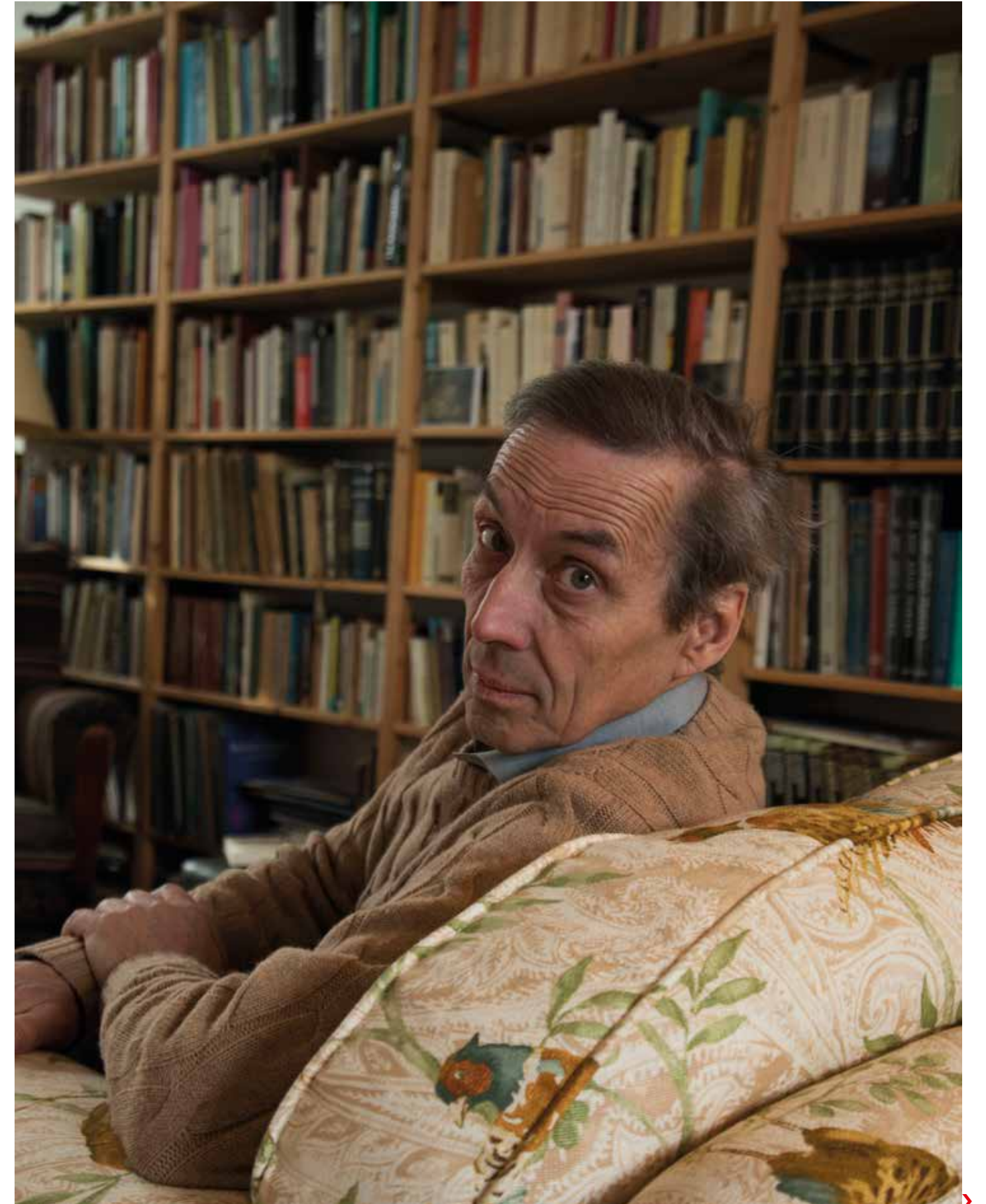
En nu een boek over pianogeheimen, waarom?

“Het boek is ook onderdeel van het delen van het vak. Als kind en later als jonge student en leraar wilde ik weten wat er in de

‘grote muzikwereld’ gebeurde. Onderdeel van mijn zoektocht was het interviewen van beroemde collega’s voor het vakblad Piano Bulletin. Ik heb zo’n achtendertig pianisten in binnen- en buitenland gesproken die in mijn ogen interessant zijn. Voor dit boek heb ik achttien interviews geselecteerd. Ik heb ze bewerkt en met notenvoorbeelden verrijkt. Voorafgaand aan elk interview heb ik een soort ‘prelude’ geschreven, die de essentie van ieder hoofdstuk belicht met daarin mijn eigen ervaringen verwerkt. De meeste geïnterviewden zijn inmiddels overleden, voor het vak maakt dat geen verschil. Alle besproken onderwerpen zijn tijdloos. Het is wat ik de afgelopen veertig jaar gezien en ervaren heb. Ik vond het belangrijk om dat vast te leggen als educatie voor jonge pianotalenten, maar ook voor muziekliefhebbers, pianoliefhebbers en jonge pianodocenten. Als ik geweten had wat ik nu weet toen ik begon als docent, was ik een betere leraar geweest.”

Waar gaat het boek over?

“Het boek leert je waar het om gaat bij muziek studeren in het algemeen en het pianospel in het bijzonder. Het begint met gehoorontwikkeling, die staat centraal in alles wat je doet met muziek. Het gaat

‘Nieuwsgierigheid is één van mijn kernwoorden’

over de technische opbouw in het spelen, het geven van concerten, het sublimeren en het interpreteren van muziek en de kunst van het studeren. Kortom, alle problemen waar een musicus mee te maken heeft. In het boek zit veertig jaar ervaring in de muziek. Het is als een logboek van mijn eigen leerproces.”

Hoe ben je gekomen tot deze achttien interviews?

“Ik heb gekozen voor de meest vakinhoudelijke gesprekken, het gaat namelijk niet echt over de geïnterviewde zelf. Het boek vertelt over hoe zij kijken naar de grote onderwerpen die met pianospelen te maken hebben. Met enige grootspraak kan ik zeggen: Alles wat er toe doet staat erin. De ondertitel zegt het al: meesterpianisten over musiceren, interpreteren, studeren en lesgeven.”

Is je iets speciaals opgevallen tijdens die gesprekken?

“Ik was in de gelukkige omstandigheid dat ik collega en ook vaak vriend van de pianisten was. De interviews zijn in mijn ogen ontzettend openhartig. Tijdens de bewerking voor het boek viel me dat nog eens extra op. Alsof ik het nu meer voel dan toentertijd. Zo genereus als zij over het vak spreken, daar heb je echt wat aan. Wat het boek ook interessant maakt is dat het meesterpianisten zijn uit verschillende omgevingen. Het zijn niet alleen Nederlanders, maar ook Fransen, Russen, Engelsen en Amerikanen, dat geeft een heel breed beeld. Ze zijn allemaal op hun eigen manier opgeleid en hebben hun eigen referentiekader.”

Heb je iets geleerd van de interviews?

“Uiteraard, die vormden mijn grote leerschool. De gesprekken zijn geboren uit nieuwsgierigheid. Ik wilde tot de kern komen, niet zozeer om een groot concertpianist te worden, maar een ‘groot’ leraar. Ik wilde de geheimen van het toponderwijs leren kennen en het vak in al zijn facetten beheersen. De gesprekken waren voor mij een fijn leerproces, op een gegeven moment was het klaar. Na mijn laatste interview in 2011, dacht ik: nu weet ik het allemaal wel. De waardevolle inhoud van het boek is niet per se mijn verdienste, het is de kennis en ervaring van de geïnterviewden. Als ik aan het begin van mijn carrière dit boek had kunnen lezen, was ik daar ontzettend blij mee geweest.” ★

Het boek ‘Pianogheimein’ is te koop bij Athenaeum Boekhandel en alle andere Haarlemse boekhandels en te bestellen via elke boekhandel of online via www.aup.nl